

Prof. Dr. Recep Şentürk'ün "Medeniyetler Şurası" resmî açılış konuşması

21.10.2017

Saygıdeğer Cumhurbaşkanım, Değerli konuklar,

Hepinizi saygıyla selamlıyor, teşekkürlerinizden dolayı teşekkür ediyor, İbn Haldun Üniversitesine ve Birinci Medeniyetler Şurasına Hoş geldiniz diyorum.

Bu konuşmamda üç sorunun cevabını vermeye çalışacağım:

- Birinci soru: Neden Medeniyetler Şurası düzenliyoruz? Böyle bir şuraya neden ihtiyaç var?
- İkinci soru: Neden Birinci Medeniyetler Şurasının konusu olarak "Din ve Medeniyet" ilişkisini seçtik? Din ve medeniyet ilişkisi neden bu kadar önemli?
- Üçüncü soru: Neden—alt başlıkta belirttiğimiz gibi—dinin amaçlarından biri medeniyeti korumaktır? Daha teknik bir ifadeyle, Makâsıd'uş-şeria yani dinin amaçları olarak bilinen altı maksadı, tek bir kavramla "medeniyeti korumak" şeklinde ifade etmek mümkün müdür?

1. Neden Medeniyetler Şurası?

İlk olarak; Neden Medeniyetler Şurası? Bunun cevabını verelim. Bir "medeniyet şurası" kurma fikri bende çok uzun zamandan beri vardı. Amacım Müslüman düşünür ve liderleri bir araya getirip İslam medeniyetinin sorunlarını tartıştırmak ve çözüm aramak için istişare ortamı oluşturmaktı. Son yıllarda bu düşüncem değişti. Küreselleşen dünyamızda Medeniyet Şurası yerine Medeniyetler Şurası düzenlemenin daha yerinde olacağını keşfettim. Şuranın sadece Müslümanlarla sınırlı olmaması, tüm medeniyetlerden insanları içermesi gerektiği kanaatine ulaştım.

Çünkü artık küreselleşen dünyada sorunlarımızı çözebilmemiz için mutlaka diğer medeniyetlerle koordineli hareket etmek zorundayız.

İnsanlar arasındaki din, medeniyet, ırk, kültür ve çıkar farklılıkları kaçınılmazdır. Allah insanları "tanışınlar" diye böyle yaratmıştır. İnsanları tek bir medeniyete mensup kılma çabaları tarih boyunca her zaman başarısız olmuştur. Bu yüzden son iki yüzyıldır şahit olduğumuz tüm dünyayı Batılılaştırma projesi de başarısızlığa mahkumdur.

Yapılacak şey, farklılıkları yok etmeye ve insanları tekipleştirmeye çalışmak yerine, farklılıkları doğal ve kaçınılmaz görüp, onları yönetmeye çalışmaktır.

Farklılık yönetiminin en önemli araçlarından birisi de şuradır. Şura Allah'ın Kuran-ı Kerim'de bir emri olup vazgeçilemez İslami bir esastır. Şura sadece Müslümanlar arasında olmayıp, gerekli durumlarda Müslüman olmayanlarla da yapılır.

Hz. Peygamber SAV Medine'ye hicretinden sonra Yahudi ve Müşrik Araplarla bunun uygulamasını ortaya koymuştur. İçinde yaşadığımız İstanbul şehri, Bizanslılar döneminde sadece Ortodoks Hristiyanları barındırırken, Fatih Sultan Mehmet

tarafından fethedildikten sonra, başta Yahudiler olmak üzere başka din ve medeniyetlerin mensuplarını da barındırmaya başlamıştır.

Açık medeniyet çağında yaşıyoruz. Bu çağda medeniyetler iç içe geçmiş durumdadır. Dünya adeta küçük bir köy halini almıştır. Ancak bu köyde henüz güzel komşuluk ilişkileri ve adaletli bir düzen kurulamamıştır. Medeniyetler şurası medeniyetler arası farklılıkları yönetmeye ve medeniyetler arasındaki çatışmalara karşı bir adımdır.

2. Neden Din ve Medeniyet İlişkisi?

İkinci olarak; Neden bu sene Medeniyetler Şurasının konusu olarak din ve medeniyet ilişkisini ele almayı tercih ettik? Çünkü son iki yüzyıldır bu konu tüm dünyada en çok tartışılan konulardan biridir. Din ve medeniyet bir arada olabilir mi? Yoksa birbirini dışlar mı? Medeniyet gelişip ilerleyince din ortadan kalkacak mıdır?

Bu konu çok uzun bir konudur ve ayrıntılarıyla Şûrada ele alınacaktır. Ben sadece şunu belirtmek istiyorum: Din ve medeniyet birbirinden asla ayrılamaz. Etimolojik olarak bile din ve medeniyet kelimeleri arasında bir bağ vardır. Din bir tohum ise medeniyet o tohumdan çıkan ağaçtır. İslam, hem din hem medeniyettir. Bir taraftan laikler İslam'ı sadece din olarak yeniden tanımlayıp medeniyet ile dini birbirinden ayırmaya çalışırlar.

Diğer yandan İslam medeniyet birikimi reddeden kendini modernist veya selefi olarak isimlendiren akımlar, İslam'ın medeniyet birikimini reddederler. Dindarlar arasındaki bu akımları "medeniyet tasfiyecisi" hareketler olarak isimlendirmek mümkündür.

Batı medeniyeti Hristiyanlığı dışlayarak varlığını sürdürebilir çünkü Hristiyanlıktan önce bir Batı medeniyeti vardı; Hristiyanlıktan sonra da bir Batı medeniyeti var olabilir. Ama İslam'dan önce bir İslam medeniyeti yoktu; İslam bir medeniyet olarak ortaya çıkmıştır ve ancak bir medeniyet olarak varlığını sürdürebilir.

Bu yüzden İslam medeniyetini yok etmek veya tahrip etmek İslam'ı yok etmek veya tahrip etmek demektir. İslam medeniyet mirasını korumak İslam'ı korumak demektir. İster bidatlere karşı çıkmak adına olsun, ister ilerencilik adına olsun, İslam medeniyet mirasına yönelik saldırılar aslında İslam dinine yönelik saldırılardır.

3. Neden Dinin Amacı Medeniyeti Korumaktır?

Şimdi de son sorumuz: Neden dinin amacı medeniyeti korumaktır? İslam'da hiçbir hüküm sebepsiz ve yararsız değildir. İslam alimlerine göre tüm dini hükümlerin arkasında bir sebep ve tatbik edildiğinde ortaya çıkması planlanan toplumsal bir yarar vardır. Sebepler Hikmet'üt-Teşri, sonuçlar ise Makasid'uş-Şeria olarak isimlendirilmiştir.

Genel olarak İslam alimleri Makâsîd'uş-Şeria'yı, yani dinin toplumsal amaçlarını altı maddede sıralamışlardır:

- 1) Hayatı korumak.
- 2) Dini korumak.
- 3) Akli korumak.

- 4) Malı yanı özel mülkiyeti korumak.
- 5) Onuru korumak.
- 6) Nesli ve aileyi korumak.

İslam alimleri hangi dini hükmün bu amaçlardan hangisine hizmet ettiğini ayrıntılı bir şekilde açıklamışlardır.

Kendisi de bir Fakih olan ve hayatını bir dönem Kahire'de Maliki kadısı olarak çalışarak sürdüren büyük İslam alimi ve düşünürü İbn Haldun, *Mukaddime* isimli meşhur eserinde yukarıda saydığımız maddeleri tek bir kavramla özetler: **Fıkıhın amacı umranı korumaktır**. Malumunuz İbn Haldun umran deyince toplumu ve medeniyeti kastetmektedir. Biz de İbn Haldun'dan esinlenerek, din ve medeniyet ilişkisini şöyle ifade ettik: **Dinin amacı medeniyeti korumaktır**.

Böylece son iki yüzyıldır dünyada devam etmekte olan din ve medeniyet ilişkisi tartışmasına İbn Haldun'dan hareketle yeni bir bakış açısı getirmeyi amaçlıyoruz. Bu duruşumuz aynı zamanda dini özüne döndürme veya modernleştirme adına, İslam medeniyet mirasına karşı çıkanlara da bir hatırlatma ve uyarı mahiyetindedir.

Her yıl düzenlemeyi düşündüğümüz Medeniyetler Şurası ile İbn Haldun üniversitesi olarak medeniyet tartışmaları ve sosyal bilimler alanında İbn Haldun'dan esinlenerek katkı yapmayı ve öncü rol oynamayı amaçlamaktayız.

İnşallah önümüzdeki seneki Medeniyetler Şurasının konusu Teknoloji ve Medeniyet olacaktır.

Hedefi "fikri bağımsızlık" metodu "gelenekli yenilikçilik" olan İbn Haldun üniversitesi olarak tüm insanlığı ilgilendiren bu tür konularda, Batı merkezci, pozitivist ve evrimci sosyal bilim anlayışından uzak bir yaklaşımla sorunları tespit ve çözüm bulma çabasına ev sahipliği yapmayı hedeflemekteyiz.

Her yıl dünyanın farklı medeniyetlerinden gelen aydın ve düşünürlerin tüm dünyayı ilgilendiren sorunları İbn Haldun üniversitesi ve Medeniyetler İttifakı Enstitüsü şemsiye altında tartışmaları ülkemizi, İstanbul'umuzu ve İbn Haldun üniversitesini dünyanın önemli düşünce forumlarından biri haline getirecektir. Amacımız, kendimizi dünyanın diğer medeniyetlere daha iyi tanıtmak, onları daha yakından tanımak ve tüm medeniyetleri ilgilendiren ortak sorunlarımıza istişare ile çözüm üretmektir.

Tüm medeniyetleri bir araya getiren böylesi bir global şura için Türkiye'nin, İstanbul'un ve Medeniyetler İttifakı Enstitüsünü bünyesinde barındıran İbn Haldun üniversitesinin en doğru adres olduğunu düşünüyoruz.

Sayın cumhurbaşkanım, yurtdışından ve içinden gelen değerli misafirler, teşriflerinizden dolayı hepinize tekrar teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Recep Şentürk'ün "Medeniyetler Şurası" resmî açılış konuşması

